

Na dno světa- William Stone, Barbara Am Endová, Monte Paulsen, vydal BB/art s.r.o 2004

... Sevřel zbývající tři válečky levou pěstí. Šlachy na zápěstích se mu napjaly. Pravou rukou se snažil přimáchnout zbývající příčky k sobě, aby zvýšil tření. Ruka se mu začala třást, protože jí držel celou svou váhu plus osmnáct kilo nákladu na pouhých třech válečcích. Kdyby je pustil, spadl by z třiceti metrů na skalnaté dno a zemřel by u nohou dvou *gringas*.

"Cvak."

Tři jsou pryč. Takhle to nepůjde. *Musí vymyslet něco jiného. A rychle.*

Angel přesunul na brzdu pravou ruku a sevřel ji tak silně, jak jen dokázal. Pak vystřelil levou rukou nahoru a zašmátral po laně visícím seshora. Našel ho, chytil a několikrát si ho omotal kolem zápěstí.

"Cvak," ozval se čtvrtý váleček. Pátá, poslední příčka už sama neposkytovala žádné tření a brzda přestala brzdit.

Angel se lehce pohupoval v temné šachtě a jeho život visel na jeho levém zápěstí, které přímo křičelo bolestí. Kdyby se kterýkoli jiný člen výpravy dopustil stejné chyby, byla by to jejich poslední. Jejich zoufalé sevření by nemělo proti neúprosné gravitaci šanci. Ale Angela zachránila léta sportování a všechny ty macho shyby na jedné ruce...str.72

...Světlo sotva dosáhlo na konec klenutého dómu. Byl odhadem sto metrů dlouhý a a dvanáct metrů široký a měl vysoký, klenutý strop. Dno pokrývala černá voda, která se pomalu rozlévala na všechny strany jako ropa. Ve středu zlověstné tůně byly dva písečné atoly, tiché ostrovy v tajemném moři.

Přestože Kenny už prozkoumal mnoho podvodních tunelů, na tak vzdáleném a prapodivném místě ještě nebyl. Na vlastní oči viděl vápenec a věděl, že dóm má nějaké hranice, ale ozvěny se odrážely a převalovaly tak, že se zdálo, jako by černé moře pokračovalo do všech směrů. Chvilí klečel, jat posvátnou hrůzou, a velmi intenzivně si uvědomoval, že na tomhle místě ještě nikdo-*nikdo*-nebyl. Se zachvěním se přenesl zpět do přítomnosti a zamumlal jedno jediné slovo: "Ohromující" ...str.131

...Bill setřásl studenou vodu jako promočený pes a tiše překročil písečnou lavici. Po sto metrech chůze po štěrkem pokrytém dně se ocitl tvář v tvář zejícímu ústí tunelu. Na začátku byl patnáct metrů široký a pak se rozšiřoval v prostoru tak obrovskou, že nebylo možno dohlédnout na konec. Bill několik sekund zíral do tmy. Pak vystřelil pravou ruku do vzduchu a zavřiskal:

"Aaahúúúúúúúúúúúú!" A ještě jednou: "A-a-ahúúúúúúúúúúúú!"

Ozvěna mu jeho křik vrátila jako zkomolený refrén a Bill si ten okamžik vychutnal. Byl to úžasný triumf. Po tolika letech námahy našel cestu, tajné dveře k čekajícímu, neprozkoumanému dnu světa. Neznámo, které před ním leželo, ho očarovalo. Poprvé po tolika letech měl před sebou širokou, otevřenou cestu. Zbývalo jen si vzít lezeckou výstroj a vítězně kráčet rozlehlými chodbami přímo do srdce Huautly. Kořist byla dobytá...str.225

Alois Jirásek-Poklad, Státní nakladatelství dětské knihy,1968

..."Půjdeme dále!" velel hrabě a stanovil ještě dva muže, aby vzavše provazy, železnou tyč a motyku sestoupili k nim na schody. Tak pustili se tito čtyři, každý z nich smolnici nesa, po schodech dolů, až konečně dostoupili rovné půdy jakési chodby. Byla nešířoká, nevysoká, ale co nehlavnější: suchá. Ostatní dělníci čekali nahoře, odklízejíce poslední překážku přede vchodem do hluboké chodby.

Zatím hrabě se svou družinou chutě a směle vpřed se ubíral. Nemluvil, oko mu divně planulo...str.162

Ludvík Souček-Cesta slepých ptáků, Albatros 1976

...Supěli jsme, zlézající střechy a římsy kamenných katedrál, lapali jsem po dechu, a ačkoli to nebylo právě nejrozumnější, stále jsme mluvili. Chtěli jsme přerušit tisícileté ticho, konzervované mezi odbrovitými bloky trachytu, protkaného žilami živců a porfyru, jemné sřípání písku, kterým pohybovalo moře hluboko pod námi. Miliardy zrníček obrušovaly základy kamenných bloků, až se změnily ve viklany, kývající se i pod vahou lidského mravence.

Cesta se zdála nekonečnou, protože četné oklidy a zlézání hřbetů dalších a dalších kamenných vln nám dokonale zkreslily skutečnou vzdálenost od podzemního jezírka...str.135

Václav Cílek, Krajiny vnitřní a vnější, Dokořán 2002

...Nová jeskyně je temná korozní díra nepravidelného, ponurému tvaru, o délce asi 300m. Nemá krápníkovou výzdobu. Je tvořena systémem větších dómů, které byly zatopeny vodou a propojeny úzkými škvírami. Navštívili jsme ji krátce po znovu objevení. Venku ještě ležel sníh, k propastovitému vchodu někdo přivlekl ze smetiště kanape a na něm se rozvaloval zablácený jeskyňář. Slezli jsme dolů a čile

rejčili v prostorách, které byly ve 40. letech uzavřeny jezerem. Asi po dvou hodinách jsem se posadil v puklinové prostoře vycházející na východ ze zadního domu. Neměl jsem co dělat, zhasl jsem světlo. Další děj je těžké popsat, protože to nebyla ani vidina, ani dojem, ani sen. Co si se ocitlo rovnou v mysli, aniž by podněty přicházely přes jiné smyslové vnímání, než je dotek. Co jsem vlastně zažil? Bylo to setkání sněčím, jako je drak, ale úplně ne-typický, ne-interaktivní. Vnímá jsem ho jako obrovitého stegosaura, ještě se šupinami na hřbetě. Šupiny v mé vzpomínce zanechávají větší dojem než samotné zvíře. Pociť dotyku hrubých klouzavých šupin, které se snadno dá svést na sensorickou deprivaci. Toto zvíře, nebo co to bylo, procházelo skalním masivem, jako by to byl vzduch. Prostě šlo a vůbec nevědělo, že jde skalou... str. 186

Jaroslav Hromas, Jeskyně-můj osud, Radioservis 2010

...Wabi Stárka otevřel poklop v zemi a do studeného vzduchu se vyvalila pára. Pod námi se otevřel dvacet metrů hluboký komín do hlavního domu tehdy nově objevených Koněpruských jeskyní. Dolů vedly mokré, kluzké železné žebříky. Já do té doby odmítal s maminkou vystoupat na Ptřínskou rozhlednu, tak jsem se bál- a teď najednou přede mnou taková hloubka do země. Ale to nebylo možné před kamarády přiznat. Sebral jsem všechnu odvahu, slezli jsme dolů a tam už mne strach opustil. Bylo tam bahno, krápníky, voda, lezli jsme přes kameny a plazili se úzkými průlezy. Netušil jsem, že mi to zůstane na celý život...str. 14

...Z temného stropu domu, který se nám předtím ani nepodařilo osvětlit svítilnami, jak byl vysoko, vytékal doprostřed jezera vodopád. Jeho voda se rozstříkovala tak, že vodní tříšť vytvářela v celé jeskyni hustou mlhu. Přes jezero jsme na sebe neviděli a pro hluk ani neslyšeli. Během několika minut nevinná podzemní říčka prudce stoupla, začala zvedat hladinu jezera a zaplavila i břehy. Unášela kolem nás kal, písek i větší kameny, takže už jsme si ani nestihli nabrat vodu na pití...str. 77

Václav Cílek, Orfeus- Kniha podzemních řek, Dokořán 2009

... Na okrajích planin leží několik kultovních jeskyní a propastí. Nejúžasnější je Domica. Na podzemní trase dlouhé asi 300m, kterou lidé chodili do Dómu mysterií, můžeme pozorovat desítky míst, kde si o stěny otírali louče- někdy jako náhodné doteky, jinde jako spleť abstraktních čar, které na břehu podzemní říčky vyrývali ostrým kamenem. V Moravském krasu má centrální postavení Byčí skála, ale poutavé jsou např. Kolíbky nebo Lidomorna v Holštejnském údolí nebo Jáchymka čili Evina jeskyně u Adamova. V Českém krasu jsou jeskynní svatyně sice malé, ale leží v zázemí neobvykle husté sítě hradišť. Ústřední role by mohla náležet komínu Barrandovy jeskyně, ale lépe byl prozkoumán Bacín, okolí Krápníkové jeskyně na Šanově koutu či Jelínkova mostu na Kotýzu.

Krajina a zde uvedené texty jsou dvojím klíčem. Skrze skutečná místa si umíme lépe představit antické popisy, ale skrze mýty lépe pronikneme ke krajině. Nejlépe je to patrné ve Slovenském krasu. Náraz textu a místa vzbuzuje pod temnou mlhou podsvětí jiskřivou imaginaci. Většinou je nutné jít přes dotek-oči a sluch nestačí- je zapotřebí pokládat dlaně do hlíny a skal jako Řekové přisahající při Hádu...str. 156

Arnošt Vaněček, Zlatý kůň, Československý spisovatel 1980

...Zaradoval se nadějí. Přece jen není jeho úsilí marné. Pohleděl do temného otvoru a vysoukal si nohavice, zul tšzké boty. Na zemi ležel provaz, který tu zůstal po pasáčkovi. Opásal se a rozhodl se sestoupit. Pokřičoval se a za chvíli i jeho hlava zmizela v díře. Chladný vítr zdola mu šlehl do tváře. Slézal pomalu a občas se zastavoval, aby naslouchal. Postřehl jen hučení a šumění jako ve znicí lastuře a hrkot podzemní vody...str. 111

Ladislav Lahoda, Pověsti Ameriky, pověst o Hagenovi, 1996

Když se probral, bylo ticho a tma. Syrová vlhko a chlad ze země. Špatně se dýchalo. Namáhavě se postavil, zatočila se mu přitom hlava. Chvilku šmátral v kapsách uniformy a potom rozškrtil svou poslední sirku. Nedaleko ležela mrtvola jeho druha, zasypaná kládami a kamením.

Za ní se tyčil mohutný zával z obrovských kamenných bloků. Sirka dohořela a spálila mu prsty. Otočil se, nahmatal rukou stěnu a dal se na další klopýtavou cestu. Nedošel daleko. Chodba byla slepá.

Vyčerpaně se posadil na zem. Německo prohrálo válku, jeho kamarádi padli a on sám je zaživa pohřben v téhle proklaté podzemní noře. V pistoli mu zbyl poslední náboj. Nevěděl, že jeho jméno nezemře s ním. Jmenoval se Hans Hagen...

Fritz Steuben, Tecumseh, Albatros, 1973

Smál se podzemním mocnostem, zpíval o nich posměšně, potupné a pohrdavé písně, vyrobil si bubínek a jeho temně znějícím zvukem bojoval proti stínům obou mrtvých sobů a rosomáka. Přece však se chvílemi ze země ozvalo dunivé zahřmění a buben musel zmlknout.

Ve snách volal Nanabozha a vytesal do stěny jeskyně postavu velkého králíka, který nese v tlamě horského lva. Vydal se tak na milost svému bohu. Vždyť Nanabozho se rád proměňoval v králíka a za

nocí, kdy měsíc byl v úplňku, opouštěl nadobro zemi a bydlel pak na Měsíci. Pak mohl kdokoli spatřit na měsíci Velkého králíka a Indiány velmi těšilo, že jejich bůh je viditelný všem na očích. Tecumseh nakreslil dřevěným uhlíkem všude plno králíků, na podlaze i na stěnách, a těmito obrázky Nanabozhova posvátného zvířete přivolával syna Měsíčního sprku...str.189

Ztracený svět, Josef Augusta,1968

Po několika krocích se jeskyně rozšířila v polokruhovitou síň s vysokými, skoro kolmými stěnami. Strop se nad ní klenul v mohutném oblouku a světlo louče ho pokrylo mozaikou světél a stínů neustále se měnících.

Tato vysoká podzemní prostora na Agliho mohutně zapůsobila. Prohlížel si ji ze všech stran, pozvedal hlavu k jejímu stropu, až najednou pocítil, jak na něho padá jakási podivná tíseň. Měl pocit vlastní malosti, mlhavé tušení béd, které ho ještě čekají. Stál tu zmaten a stísněn vším tím, co se najednou zvířilo v hlubině jeho nitra a čemu dobře nerozuměl, zato tím více cítil.

Pohled na dohořívající pochodeň přiměl Agliho k rychlému návratu.

Spěšně proběhl jsekyní, a když opět vyšel do jasu slunečního dne, rozpřáhl ruce a hlásal celému okolí:

"Tato jeskyně je Agliho! Agli ji našel! Nikdo do ní nesmí vstoupit, komu Agli nedovolí! Musí se jí vyhnout medvěd i lev i zbabělá hyena! Agli je siný muž, mocný a udatný bojovník!"

Tím skončil svou pouť za novým obydlím...str.108

Průnik do podsvětí, Herbert W.Franke,2005

...Zkouším to a brzy stojím až po pás v blátě. Má naděje mě ale nezklamala. nohy nacházejí oporu a skutečně postupuji pomalu vpřed. Jak dlouho to ale má tak jít dál? Zůstávám stát, zvedám lampu, svítím dopředu...Je vidět konec chodby? Může to být, co se ukazuje v šeru, zlom doprava? Nemůžu to přesně rozeznat, chci však ještě tuto možnost bezpodmínečně přezkoušet. Posouvám se dál vpřed, překonávám metr za metrem. Konečně jsem dosáhl klíčového místa. Skutečně zde strmá chodba končí. Nazýváme ji později chodbou Barbarů. Následuje cesta, která sice vede neustále stupňovitě nahoru a dolů a je právě tak dost zablácená, umožňuje však daleko pohodlnější způsob pohybu.

Zde se musíme otočit, ale nyní víme, že systém pokračuje-my se zase vrátíme...str.82

...Právě tento proces platí též pro kapalnou lávu a skutečně nacházíme ve všech vulkanických oblastech Země lávové jeskyně. Takže nyní je třeba pouze vzít v úvahu, že byl na Marsu silný vulkanismus a že se tam tedy jeho následkem vyskytují lávová pole takového rozsahu, že ta pozemská mnohonásobně předčí. Na Marsu se též nachází nejvyšší vulkanická hora sluneční soustavy a na mapách Marsu jsou rozeznatelné ztuhlé lávové proudy o 1 000 kilometrech délky. Tam tedy jeskyně musejí být, daleko větší než ty na Zemi, protože popsáný děj tvorby kanálů je založen na přírodním zákonu, který neplatí poze pro naše planety, ale pro celý vesmír....str.188

Victor Hugo, Bídníci II,

Lidské dějiny se odrážejí v dějinách stok. Gemonie vypravovaly o Římu. Pařížská stoka byla odpradávná strašná věc. Byl to hrob, bylo to útočiště. V té díře se ukryval zločin, rozum, sociální protest, svoboda přesvědčení, mašlenka, krádež a všechno co lidské zákony pronásledují nebo pronásledovaly: vzbouření "paličníci" ve čtrnáctém století, zlodějové pláštů v patnáctém, hugenoti v šestnáctém, "Morinovi" osvícenci v sedmnáctém a paliči v osmnáctém století. Před sto lety odtamtu vycházel vrah a vklouzl tam lump, který byl v nebezpečí, les měl své jeskyně, paříž měla stoku. Pařížští žebráci, ta galská *picareria*, považovala stoku za filiálku Dvora divů, a večer se ta pořouchlá a divoká cháska vracela pod vomitorium Maubuee jako do ložnice...str.534

J.R.R.Tolkien,Pán prstenů. Společenstvo prstenu.

Vyhledli. Před nimi se otvírala další velikánská sluj. Byla vzornější a mnohem delší než ta, ve které spali. Stáli blízko východního konce, na západ síň ubíhala do tmy. Prostředkem stoupala dvojité řady obrovitých pilířů. Byly vytesány do podoby kmenů mohutných stromů, jejichž větve podpíraly sstrop rozvětvenou kamennou kresbou. Jejich boky byly hladké a černé, temně se v nich odráželo rudé řežavění. U pat dvou sloupů se přes celou podlahu rozvířila velká trhlina. Z ní vycházelo prudké rudé světlo a chvílemi plameny olizovaly její kraje a ovíjely se kolem základů sloupů. V horkém vzduchu se tetelily chumáče temného dýmu... str.288